

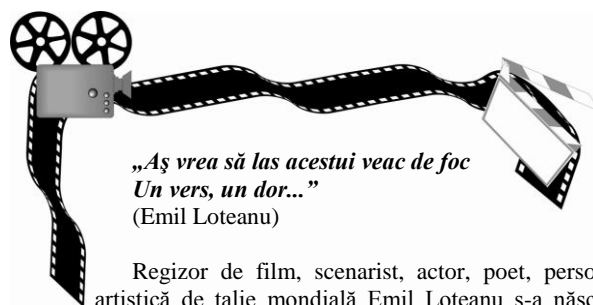
Ministerul Culturii
al Republicii Moldova
Biblioteca Națională pentru Copii
"Ion Creangă"

Scriitorii Moldovei – copiilor

Emil Loteanu

Chișinău 2011

„Aș vrea să las acestui veac de foc
Un vers, un dor...”
(Emil Loteanu)

Regizor de film, scenarist, actor, poet, personalitate artistică de talie mondială Emil Loteanu s-a născut la 6 noiembrie 1936, în s. Clocușna, Ocnița (fostul județ Hotin) în familia învățătorilor Tatiana și Vladimir Loteanu. Satul Clocușna este renumit, mai ales prin tradițiile sale culturale: după amintirile lui Emil Loteanu, „aici aproape fiecare casă e un monument de arhitectură populară; fiecare al doilea locuitor dansează; fiecare al patrulea cântă; fiecare al zecelea știe să cânte la un instrument muzical”.

Face școala primară în satul natal, apoi la Rădăuți, manifestându-și talentul în cadrul cercului dramatic pe care îl frecventează și la spectacole organizate în școală. Câțiva ani a urmat Liceul „Sf. Sava” (astăzi „N. Bălcescu”) din București.

Reîntors la baștină în 1952, se angajează în calitate de corespondent al ziarului „Tinerimea Moldovei”. Activează în calitate de actor la Teatrul dramatic „A. Pușkin” (1953-1954). Urmează studiile la Școala Teatrală de pe lângă Teatrul Academic de Artă (1954-1956); Institutul Unional de Cinematografie din Moscova (1956-1962). Concomitent cu studiile la Școala Teatrală Emil Loteanu asistă la lecțiile de la Institutul de Literatură „Maxim Gorki”.

În perioada 1987-1992 este președinte al Uniunii Cineaștilor din Moldova.

Talentul literar se manifestă încă din anii de liceu, când debutează în 1948 pe paginile revistei „Contemporanul” din București cu o poezie inspirată din viața de la țară. Se afirmă mai întâi ca poet. Volumul de debut *Zbucium* (1956) va constitui o adevărată explozie lirică urmată de numeroase recenzii apreciative. Urmează culegerile de versuri și proză: *Chemarea stelelor* (1962), *Vioara albă* (1963), *Ritmuri* (1965), *Sufletul ciocârliei* (1974), *Bucolica* (1966), *Lăutarii* (1972) ș. a. Versurile publicate puneau în prim plan un poet de reală valoare.

Ca regizor debutează în anii de studenție cu lucrarea de curs, filmul de scurt metraj *Măria Sa Hora* (1960), urmată încă de două lucrări de curs – *Piatra. Timp. Cântec* și ecranizarea unui fragment din *Amintiri din copilărie* după Ion Creangă.

Carierea sa cinematografică se realizează la Studioul „Moldova-Film”, unde semnează ca scenarist și regizor filmele: *Așteptați-ne în zori* (1963), o baladă mioritică

modernă – *Poienele roșii* (1966), *Această clipă* (1968), *Lăutarii* (1971), fresca dramatică a vieții și creației marelui poet Mihai Eminescu – *Luceafărul* (1986) ș. a. La Studioul „Mosfilm” realizează filmele: *O șatră urcă la cer* (1976), *Dulcea și tandra mea fiară* (1978), *Ana Pavlova* (1983), *Găoacea* (1990) – un bilanț de trei decenii în activitatea cinematografică a regizorului.

A mai realizat și filmele de scurt metraj: *Frescă pe alb* (1967), *Academicianul Tarasevici* (1970), *Orașul meu alb* (1973), *Ecoul văii fierbinți* (1974), *Durerea* (1984), și câteva portrete cinematografice ale colegilor săi - *Eugeniu Doga* (1983), *Svetlana Toma*, *Grigore Grigoriu* (1984).

Filmele maestrului au dus faima țării noastre în lumea întreagă, fiind premiate și menționate la cele mai prestigioase foruri și festivaluri internaționale de film din Moscova, Napoli, Paris, Milano, Belgrad, Praga, Oxford, San Sebastian.

Pentru merite deosebite în domeniul cinematografiei în 1969 i se conferă titlul de Maestru Emerit în Arte din Moldova, în 1980 – titlul de Artist al Poporului din Federația Rusă. Este Membru de onoare al Academiei Internaționale de film „Nike”.

Emil Loteanu s-a stins din viață la 18 aprilie 2003 și este înhumat la cimitirul Novodeviciie din Moscova. A rămas pentru toți un distins om de cultură, regizor și scenarist, care a lăsat moștenire o valoroasă operă scrisă și ecranizată.

Pe 6 noiembrie 2011, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la naștere, în scuarul de pe Aleea Stelelor cinematografeii moldovenești din capitală a fost dezvelit un bust al artistului, realizat de către sculptorul Ion Zderciuc. Cinematograful „Patria-Centru” este redenumit în Centru de Creație Cinematografică „Emil Loteanu”.

BIBLIOGRAFIE Opera

Bucolica / Emil Loteanu. – Ch.: Cartea moldovenească, 1966. – 103 p.

Chemarea stelelor / Emil Loteanu; il.: A. Ussow. – Ch.; București: Litera Internațional, 2003. – 456 p. – (Biblioteca școlară, serie nouă; nr. 473).

Lăutarii: nuvelă cinematografică / Emil Loteanu. – Ch.: Cartea moldovenească, 1972. – 107 p.

Ritmuri: versuri / Emil Loteanu. – Ch.: Cartea Moldovei, 2007. – 224 p. – (Colecție pentru elevi, studenți).

Sufletul ciocârlilor: versuri / Emil Loteanu. – Ch.: Cartea moldovenească, 1974. – 143 p.

Vioara albă / Emil Loteanu. – Ch.: Cartea moldovenească, 1963. – 44 p.

Referințe critice

Emil Loteanu – destin de viață lungă: dialoguri, portrete, studii. – Ch.: Cartea Moldovei, 2008. – 296 p.

Proca, Ion. O viață cât o moarte de lungă / Ion Proca. – Ch., 2011.

Caraman, Iurie. Emil Loteanu a venit în lumea filmului ca poet / Iurie Caraman // Basarabeni în lume: (col. de materiale și doc. prez. la polipticul cultural-istoric și științific omonim). – Ch., 2007. – P. 102-110.

Cimpoi, Mihai. Emil Loteanu: sufletul ciocârlilor // Cimpoi, Mihai. Critice. Vol. 4: Demonul recitării. – Craiova, 2004. – P. 250 – 252.

Emil Loteanu // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – Ch.:București, 2005. – P. 437–452.

Emil Loteanu: „Sunt un cetățean al lumii cu rădăcini în cultura românească” / Emil Loteanu; consemn.: Gheorghe Pârja // Pârja, Gheorghe. Dialoguri cu ferestre spre nord. – Cluj-Napoca, 2005. – P. 181–1919.

Loteanu Emil // Dicționarul general al literaturii române / Academia Română. – București, 2005. – P. 88.

Saka, Serafim. Emil Loteanu // Saka, Serafim. Aici. Atunci și acum: dialoguri. – Ch., 2010. – P. 15 – 20.

Vizitiu, A. Marele regizor Emil Loteanu a urcat în cer // Vizitiu, A. Cei șapte ani de acasă sau cele șapte miracole ale copilăriei. – Ch., 2004. – P. 308 – 311.

Roibu, Nicolae. Loteanu, imortalizat la Chișinău / Nicolae Roibu // Timpul, 2011. – 7 noiembr. – P. 14.

Roșca, Nicolae. Urmă de geniu / Nicolae Roșca // Moldova. – 2010. – Nr. 1-2. – P. 40-43.

Dedicații lirice

Butnaru, Leo. În memoria lui Emil Loteanu / Leo Butnaru // Dacia literară. – 2009. – Nr. 5. – P. 24.

Referințe

Toate sursele de inspirație vin din experiența de viață pe care am acumulat-o, din resorturile mele sufletești, din amintirile despre copilărie, Moldova natală și oamenii ei. (...) Oriunde m-aș afla și orice m-ar preocupa, trăiesc pe pământul Moldovei.

Emil Loteanu

Emil Loteanu este un mare creator de valori. El ne-a dus faima în lume prin filmele sale, cu pitorescul nostru, cu oamenii noștri frumoși, ne-a dus o solie de bunătațe, de dragoste pentru frumos. (...) A fost un cineast, dublat de un poet.

Mihai Cimpoi

Emil Loteanu se afirmă ca un poet al patosului și energiei romantice. (...) Creația sa impresionează prin sinceritatea sentimentului, prin îndrăzneala cu care atacă temele majore ale contemporaneității, prin artisticitatea-i sporită.

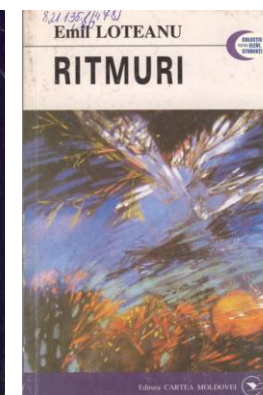
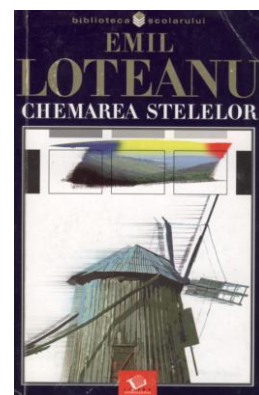
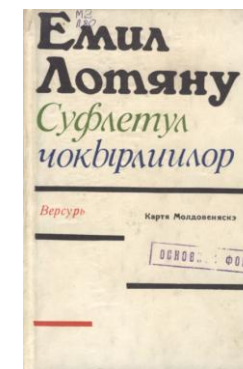
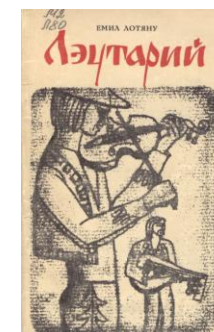
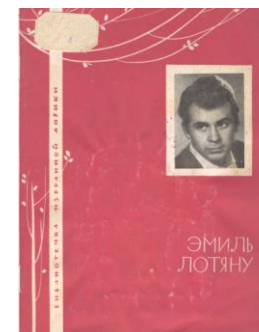
Mihail Dolgan

În poezie Emil Loteanu a adus prospețimea imaginii și curățenia expresiei. Gustul său poetic, larg și vibrant, năzuia plinătatea (...) În cinematografie Emil Loteanu esențializează epoci întregi, tot cu mijloace poetice, dar cu participarea colectivă a unui popor înzestrat cu har. Emil Loteanu a dovedit că o tradiție în cinematografia națională constă în confruntarea fără compromis a artistului cu viața, care îi asigură mișcarea înainte.

Ion Gheorghîță

Mereu animat, neliniștit, angajat în relații cu oameni de artă, Emil Loteanu și-a păstrat o frumoasă proprietate a personalității și talentului său: capacitatea de a surprinde, de a fi interesant, necesar și mereu așteptat în noile sale manifestări (...) Emil Loteanu e un nume de personalitate, un nume popular.

Leo Butnaru

Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Claudia Balaban